តើអ្នកដឹងអ្វីខ្លះពី សត្វក្រៀល?

Sarus crane

ដោយលោកៈ ញ៉ាន ប៊ុនថន ការិ.សង្គ្រោះ វិបុលកម្ម និងកីឡាប្រមាញ់

សត្វក្រៀលគឺជាសត្វស្លាបដែលមានកម្ពស់ខ្ពស់ជាងគេលើពិភពលោក ហើយអាចហើរបាន។ ជាទូទៅ សត្វក្រៀលមានកម្ពស់ប្រហែល ១,៧៦ ម៉ែត្រ មានទម្ងន់ពី ៥-១២គីឡូក្រាម និងប្រវែងស្លាបទាំងសងខាង ២,៥ ម៉ែត្រ។ ពួកវាមានម្រាមជើងមុខវែងៗចំនួនបី និងម្រាមជើងក្រោយខ្លីមួយ។ ពួកវាមិនអាចទំនៅលើដើមឈើបានទេ ហើយដេកដោយឈរស្មៀមផ្ទឹងនៅទីតាំងជិតៗកន្លែងរកចំណីរបស់វានៃតំបន់ដីសើម។ សត្វក្រៀលមានសម្បុរប្រផេះលើដងខ្លួន កផ្នែកខាងលើនិងក្បាលមានពណ៌ក្រហមក្បាលផ្នែកខាងលើបំផុត និងត្រចៀក មានពណ៌ប្រផេះស្រាល។ កូនក្រៀលមានមាឌតូចបន្តិច និងមានពណ៌ត្នោតនៅចំក្បាលរបស់វា។ គេពិបាកសម្គាល់ថា សត្វក្រៀលណាជាឈ្មោល ឬញី នៅពេលដែលពួកវានៅជាគូ ប៉ុន្តែមីញីមានមាឌតូចជាងអាឈ្មោលបន្តិច។ សត្វក្រៀលត្រូវបានចាត់ជាប្រភេទសត្វងាយរងគ្រោះនៅក្នុងបញ្ជី ក្រហម IUCN។

សត្វក្រៀលញីឈ្មោល

ហ្វូងសត្វក្រៀល

លក្ខណៈជីវសាស្ត្រនៃសត្វក្រៀល

ការរស់នៅរបស់សត្វក្រៀលនារដូវប្រាំង (ខែធ្នូ ដល់ខែមេសា)ដែលជារដូវមិនបន្តពូជ និងត្រូវខិតខំស្វែងរកចំណីសត្វក្រៀលបានហើរផ្លាស់ទីពីតំបន់ដែលពួកវាពងកូន ទៅរកចំណី និងដេកជាហ្វូងៗ នៅតាមតំបន់ដីសើមដែលមានទឹករាក់ៗ និងសម្បូរដោយចំណី។ ទោះបីជាសត្វក្រៀលរស់នៅជាហ្វូងក៏ដោយពួកវាក៏នៅតែរស់នៅជាក្រុមគ្រួសារផ្សេងៗគ្នា ដោយស្រែកច្រៀងដាក់គ្នាទៅវិញទៅមក។ នេះអាចជាការបញ្ជាក់ពីភក្ដីភាពរបស់ពួកវា ឬបញ្ចេញសញ្ញាថាពួកវាកំពុងត្រូវបានទទួលរងការគំរាមកំហែងនានា។

ការរកចំណីរបស់សត្វក្រៀលទាំងអស់ជាសព្វាសី មានន័យថាពួកវាស៊ីទាំងរុក្ខជាតិ និងសត្វ។ សត្វក្រៀលស៊ីរុក្ខជាតិទឹក មើមរុក្ខជាតិ សត្វឥតឆ្អឹងកង គ្រាប់ធញ្ញជាតិ និងសត្វឆ្អឹងកងតូចៗ ព្រមទាំងសត្វល្អិតជាអាហារ។ សត្វក្រៀលប្រើចំពុះវែងរឹងមាំរបស់វាសម្រាប់ចឹកស៊ីមើមផ្លុង និងសត្វល្អិតពីក្នុងភក់ល្បាប់។ ជូនកាលពួកវាចឹកប៉ះចំត្រី ឬកង្កែប ទោះបីជាពួកវាមានការលំបាកក្នុងការបំបែកអាហារទាំងនេះជាចំណែកតូចៗដើម្បីលេបក៏ដោយ។ បន្ទាប់ពីកសិករបានច្រូតកាត់ប្រមូលផលស្រូវរួចសត្វក្រៀលនឹងទៅរកចំណីក្នុងវាលស្រែទាំងនោះដោយស៊ីគ្រាប់ស្រូវដែលជ្រុះក្នុងស្រែ។ មេបារបស់សត្វក្រៀលបង្រៀនកូនរបស់វាពីវិធីរកចំណី ព្រមទាំងពាំនាំយកចំណីឲ្យកូន ទោះបីជាកូនរបស់វាធំធាត់ស្មើរតែពេញវ័យហើយក៏ដោយ។

ការសំអាតខ្លួនរបស់សត្វក្រៀល

សត្វក្រៀលតែងតែងូតទឹក និងសសិតរោមរបស់វាជាទៀងទាត់ដើម្បីសំអាតខ្លួន។ នៅពេលដែលសសិតរោមវានឹងបញ្ចេញជាតិប្រេងពីក្រពេញម៉្យាងទៅដល់រោមរបស់វា។

ការបន្តពូជរបស់សត្វក្រៀល

មនោសញ្ចេតនាស្នេហារបស់សត្វក្រៀល គឺសត្វក្រៀលញីឈ្មោលដែលបានបន្តពូជជាមួយគ្នា ពួកវានឹងរួមរស់នៅជាមួយគ្នាអស់មួយជីវិត(សត្វស្មោះស្នេហ៍)។ ក្នុងអំឡុងរដូវបន្តពូជ សត្វក្រៀលដែលមានគូ គឺមានដែនដីផ្ទាល់ខ្លួនរបស់វា តែនៅអំឡុងពេលមិនបន្តពូជ និងពេលដែលពួកវារកចំណីជាហ្វូងៗ ពួកវានៅតែងដើររកចំណីជាក្រុមគ្រួសាររៀងៗខ្លួន។ ពួកវាតែងតែស្រែកច្រៀងដាក់គ្នាទៅវិញទៅមកដើម្បីបញ្ជាក់ពីចំណងភក្ដីភាពនៃគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ សម្រែកច្រៀងត្រសងគ្នាសត្វក្រៀលដែលមានគូ តែងតែស្រែកច្រៀងត្រសងគ្នាជាញឹកញាប់ដោយស្រែកបន្តគ្នា។ ការស្រែកនេះចាប់ផ្ដើមពីអាឈ្មោល និងបន្តដោយមីញីហើយយើងពិបាកនឹងដឹងថាពេលណាជាសំលេងអាឈ្មោលចប់ និងសំឡេងមីញីចាប់ផ្ដើម។ នៅពេលស្រែកម្ដងៗ អាឈ្មោលតែងតែត្រដាងស្លាបទៅលើខ្នង ហើយមីញីតែងតែក្ដោបស្លាបនៅនឹងខ្លួនវា។

ការចែចង់គ្នារបស់សត្វក្រៀល

ការចែចង់គ្នាគឺចាប់ផ្ដើមពីអាឈ្មោល និងបន្តដោយមីញី ទោះបីជាមីញីមិនសូវសកម្មក៏ដោយ។ អាឈ្មោលចាប់ផ្ដើមដោយត្រដាងស្លាបបើក រួចបង្អោនខ្លួនបន្តិច បន្ទាប់មកលោតផ្លោះ ថែមទាំងផ្អៀងផ្ទងខ្លួនចុះឡើងៗ រួចងើបក្បាលឡើងមុននឹងស្រែកកងរំពង។ បន្ទាប់មកមីញីក៏ចូលរួមកាយវិការទាំងនេះ ដោយយើងឃើញក្រៀលញីឈ្មោលចែចង់គ្នាដោយលោតចុះឡើងដាក់គ្នាទៅវិញទៅមក។ ការចែចង់គ្នានេះមានភាពរស់រវើក និងពិសេសអស្ចារ្យណាស់ដោយមានសម្រែកច្រៀងត្រសងគ្នាក្នុងពេលដំណាលគ្នានោះ។

សម្រែកច្រៀងត្រសងក្នុងពេលចែចង់គ្នានៃដៃគូសត្វក្រៀល ដែលញីតែងតែក្ដោបស្លាបនៅនឹងខ្លួនរបស់វា

ការរួមសង្វាស់

បន្ទាប់ពីការចែចង់គ្នាបានបញ្ចប់ សត្វក្រៀលនឹងត្រឡប់ទៅសភាពធម្មតាវិញ ប៉ុន្តែជួនកាលសត្វញីនឹងបន្ទាបខ្លួនឲ្យអាឈ្មោលជាន់ញី(រួមសង្វាស់)។ ការរួមសង្វាស់នេះមានរយៈពេលតែ ៣ ឬ ៤វិនាទី ប៉ុណ្ណោះ ហើយវាមានរយៈពេលខ្លីណាស់បើធៀបនឹងការចែចង់គ្នា។

វដ្ដជីវិតសត្វក្រៀល

ពេលកាច់សំបុកនៅរដូវបន្តពូជ សត្វក្រៀលញីឈ្មោលនឹងបំបែកហ្វូង រួចស្វែងរកទីតាំងសម្រាប់កាច់សំបុក។ នៅប្រទេសកម្ពុជា សត្វក្រៀលជ្រើសរើសព្រៃល្បោះដែលមានតំបន់ដីសើមដែលជាផ្នែកមួយនៃវាលស្មៅ

នៅក្នុងព្រៃនោះ។ ក្រៀលញីឈ្មោលទាំងពីររួមគ្នាធ្វើសំបុក ដែលសំបុកនោះធ្វើពីចំបើង និងស្មៅត្រែងជាដើម។ សំបុកទាំងនោះមានអង្កត់ផ្ចិតរហូតដល់២ម៉ែត្រ និងកម្ពស់រហូតដល់១ម៉ែត្រ ចំណែកឯស៊ុតក្រៀលគឺស្រាលអាចអណ្ដែតលើផ្ទៃទឹកបាន។

សត្វក្រៀល និងសំបុកពងរបស់វា

ការផ្ដល់កំណើត

ជាទូទៅ សត្វក្រៀលផ្ដល់កំណើតដោយមានស៊ុតចំនួន ០២គ្រាប់ តែនៅពេលខ្លះមានស៊ុតចំនួន០៣គ្រាប់ ហើយកម្រនឹងមានស៊ុត០៤គ្រាប់ណាស់។ ក្រៀលញីឈ្មោលទាំងពីរក្រាបពង ទោះបីជាភាគច្រើនមីញីមានតួនាទីក្រាបពង រីឯអាឈ្មោលមានតួនាទីការពារសំបុកពីការយាយីរបស់សត្រូវ។ ស៊ុតត្រូវបានញាស់ក្នុងអំឡុងពេលពី ៣០ ទៅ ៣៤ ថ្ងៃ រហូតដល់ពេលវាញាស់។

ពងសត្វក្រៀល

ការញាស់

កូនតូចដែលទើបនឹងញាស់គឺឆាប់ធំធាត់ណាស់បើធៀបនឹងសត្វស្លាបផ្សេងទៀត។ ពួកវាបើកភ្នែកភ្លាមៗបន្ទាប់ពីញាស់ ហើយអាចដើរបាននៅពេលដែលរោមរបស់វាស្ងួតភ្លាមៗនោះ។ កូនតូចអាចរត់កាត់ទឹករាក់ៗបានយ៉ាងលឿន ហើយដើរតាមមេរបស់វា។ នៅពេលដែលកូនក្រៀលមានអាយុ ៣ ឬ ៤ខែ វានឹងមានដុះស្លាបសម្រាប់ហោះហើរបានហើយ។

កូនសត្វក្រៀល

ការរស់នៅរបស់កូនក្រៀល

កូនក្រៀលធំធាត់យ៉ាងឆាប់រហ័ស ហើយជាទូទៅរៀងរាល់ឆ្នាំមានតែកូនមួយទេដែល អាចរស់រៀនមានជីវិត។ កូនក្រៀលនឹងដើរតាមមេបារបស់វាដើម្បីរៀនស្វែងរកចំណី និងគេចវេសពីសត្រូវដែលតាមយាយីវា។ នៅពេលដែលកូនក្រៀលមានអាយុ៥ ឬ៦ខែ វានឹងត្រូវបានចូលរួមក្នុងហ្វូងក្រៀល។ កូនក្រៀលនឹងនៅជាមួយមេបារបស់វាពេញមួយឆ្នាំដើម្បីឲ្យមានភាពម្ចាស់ការអាចដើរហើរដោយខ្លួនឯងបាន។

សត្វក្រៀលពេញវ័យ

សត្វក្រៀលពេញវ័យនឹងចូលរួមជាមួយហ្វូងក្រៀល ហើយហោះហើរចុះឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទៅតាមរដូវកាល រហូតដល់ពេលដែលវាជួបដៃគូបន្តពូជរបស់វា និងបន្តខ្សែជីវិតដូចដែលវដ្តជីវិតរបស់វា។ គេបានកត់ត្រាថាសត្វក្រៀលអាចរស់នៅបានរហូតដល់អាយុ៤២ឆ្នាំ (រស់នៅក្នុងសួនសត្វ)។

ជំនឿវប្បធម៌នៅលើសត្វក្រៀល

សត្វក្រៀលមានវត្តមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយគិតចាប់ពីសម័យអង្គរ នាសតវត្សទី៩ ដល់ សតវត្សទី១៥។ បើសិនយើងបានទស្សនាប្រាសាទបាយ័ននៅខេត្តសៀមរាប យើងនឹងឃើញរូបចម្លាក់សត្វក្រៀលដែលត្រូវបានឆ្លាក់ជាប់នឹងផ្ទាំងថ្ម។ ប្រជាជនមូលដ្ឋានធ្លាប់មានជំនឿថានៅពេលដែលមានសត្វក្រៀលមួយគូហើរវិលងដំបូលផ្ទះនរណាម្នាក់ នោះនឹងមានគូស្នេហ៍វ័យក្មេងនៃគ្រួសារនោះពង្រត់គ្នាពុំខាន។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ ប្រជាជនឈប់ជឿអបិយជំនឿនោះទៀតហើយ។

រូបចម្លាក់សត្វក្រៀលដែលត្រូវបានឆ្លាក់ជាប់នឹងផ្ទាំងថ្ម នៃប្រាសាទបាយ័ន នៅខេត្តសៀមរាប

នៅតំបន់ទ្វីបអាស៊ី

សត្វក្រៀលគឺជានិមិត្តរូបនៃជោគវាសនាល្អ និងអាយុយឺនយូរ។ ពួកវាក៏ត្រូវបានគេគិតថាជានិមិត្តរូបនៃមនោសញ្ចេតនាស្នេហាស្ម័គ្រស្មោះ ដោយយោងទៅតាមការភ្ជាប់ចំណងមេត្រីភាពរបស់ពួកវា។ តាំងពីបុរាណកាលរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ប្រជាជននៅទ្វីបអាស៊ី មានចិន កូរ៉េ ជប៉ុន វៀតណាម និងខ្មែរ មានជំនឿថា សត្វក្រៀល ជានិមិត្តរូបនាំមកនូវសេចក្តីសុខដុមរមនា ត្រជាក់ត្រជុំ អាយុយឺនយូរដល់មនុស្ស ហេតុដូច្នេះហើយបានជាគេនិយមជូនអំណោយដល់គ្នាទៅវិញទៅមកនូវរូបសត្វក្រៀលដ៏ស្រស់ស្អាតសម្រាប់ដាក់តាំងនៅតាមគេហដ្ឋាន។ នៅក្នុងប្រទេសភូមាសត្វក្រៀល ត្រូវបានគេឃើញមានក្នុងពុទ្ធសាសនា។

រូបគំនូរសត្វក្រៀលចិន ត្រូវបានប្រើជានិមិត្តរូបហុងស៊ុយ ដើម្បីនាំថាមពលនៃជីវិតដ៏ថ្លៃថ្នូរ និងសន្តិភាព និង នាំព្រលឹងមនុស្សទៅកាន់ឋានសួគ៌

ទីជម្រកសត្វក្រៀលនៅកម្ពុជា

សត្វក្រៀលប្រើប្រាស់ទីជម្រកផ្សេងៗ គ្នាដែលមានវិសាលភាពធំគ្របដណ្តប់ទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាដែលនេះជា

តម្រូវការនានានៅរដូវកាលផ្សេងៗគ្នាសម្រាប់សត្វក្រៀល។

នៅរដូវពងកូនចាប់ពី ខែកក្កដា ដល់ ខែតុលា សត្វក្រៀលធ្វើបំលាស់ទីទៅភាគខាងជើង និងភាគឦសាន (ខាងជើងឈាងខាងកើត) នៃប្រទេសកម្ពុជា។ នៅក្នុងព្រៃដែលសម្បូរដោយតំបន់ដីសើមតូចៗ(ត្រពាំង ឬថ្លុកទឹក) គឺជាទីជម្រកដ៏សំខាន់សម្រាប់បន្តពូជ។

នៅរដូវរកចំណីមិនបន្តពូជចាប់ពី ខែធ្នូ ដល់ ខែមេសា សត្វក្រៀលធ្វើការផ្លាស់ទីទៅភាគពាយ័ព្យ(ខាងជើងឈាងខាងលិច) និងភាគអាគ្នេយ៍ (ខាងត្បូងឈាងខាងកើត) នៃប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាទីជម្រកដ៏សំខាន់សម្រាប់រកចំណីបំប៉នសុខភាពសម្រាប់រដូវបន្តពូជ។ សត្វក្រៀលធ្វើការផ្លាស់ទីពីទីតាំងបន្តពូជទៅទីតាំងរកចំណីនៅចន្លោះ ខែតុលា និងខែវិច្ឆិកា អាស្រ័យលើស្ថានភាពរដូវវស្សាប្រចាំឆ្នាំ។ ពួកវាធ្វើការផ្លាស់ទីពីទីតាំងរកចំណីទៅទីតាំងបន្តពូជវិញនៅចន្លោះខែមេសា និងខែមិថុនា។

រដូវពងកូន

នៅរដូវពងកូន សត្វក្រៀលញីឈ្មោលដែលជាដៃគូបន្តពូជនឹងបំបែកខ្លួនចេញពីហ្វូងរបស់វា ហើយស្វែងរកទីតាំងសមរម្យដើម្បីធ្វើសំបុក។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទីតាំងដែលពួកវាធ្វើសំបុកគឺជាតំបន់ព្រៃល្បោះដែលសំបូរដោយតំបន់ដីសើមតូចៗ (ត្រពាំង ឬថ្លុកទឹកផ្សេងៗ)។

សត្វក្រៀលញីឈ្មោលដែលជាដៃគូបន្តពូជ បំបែកខ្លួនចេញពីហ្វូងរបស់វានៅតំបន់អាងត្រពាំងថ្ម

ទីតាំងពងកូនទាំងនេះ គឺស្ថិតនៅតំបន់ព្រៃភាគខាងជើងនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ទីតាំងពងកូនទាំងនោះភាគច្រើនគឺស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ។

រដូវរកចំណី និងមិនបន្តពូជ

នៅរដូវមិនបន្តពូជ សត្វក្រៀលតែងរកចំណីផ្តុំគ្នាជាហ្វូងៗ ដែលក្នុងហ្វូងនោះពួកវារកស៊ីផ្តុំគ្នា ឬហោះហើរជាគ្រួសារនីមួយៗ។ ក្នុងរដូវនេះ សត្វក្រៀលដែលពុំទាន់មានគូនឹងប្រមូលផ្តុំ គ្នាដើម្បីចងសម្ព័ន្ធមេត្រីសម្រាប់រដូវពងកូនបន្ទាប់ពីរដូវរកចំណីនេះ។ នៅរដូវរកចំណី សត្វក្រៀលធ្វើផ្លាស់ទីទៅតំបន់ផ្សេងៗគ្នានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ចំនួនសត្វក្រៀលប្រហែលពាក់កណ្តាល ធ្វើការផ្លាស់ទីទៅតំបន់នានានៃអាងទន្លេសាប ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងតំបន់ការពារទេសភាពអាងត្រពាំងថ្ម ហើយចំនួនសត្វក្រៀលប្រហែលពាក់កណ្តាលទៀត ធ្វើការផ្លាស់ទីទៅតំបន់ដែនដីសណ្តរទន្លេមេគង្គនៃប្រទេសកម្ពុជា និងវៀតណាម។ តំបន់ដែនដីសណ្តរទន្លេមេគង្គ នៃប្រទេសកម្ពុជារួមមានតំបន់ការពារទេសភាពអន្លង់ព្រីង និងតំបន់ការពារទេសភាពបឹងព្រែកល្ពៅ៕

សត្វក្រៀលដែលរកចំណីជាហ្វូងក្នុងរដូវកាលមិនបន្តពូជ